

Noty o autorach

Anna Bistroń – filolożka i judaistka, absolwentka rumunistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego i filozofii na Uniwersytecie Warszawskim. Współpracowała z Fundacją dla Somalii, m.in. prowadząc badania społeczności uchodźców somalijskich w kompleksie obozów w Dadaab. Krytyczna miłośniczka Izraela z jego interesująco skomplikowanym społeczeństwem. Aktualnie uczestniczy w projekcie badawczym *Zapomniane mniejszości Gruzji – tożsamość, tradycja, edukacja*, badając losy społeczności gruzińskich Żydów.

Radosław Bomba – doktor nauk humanistycznych, wykładowca w Instytucie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Redaktor portalu naukowego „Kultura i Historia”. Współorganizator pierwszego polskiego THATCampu (The Humanities And The Technology Camp). Autor monografii *Gry komputerowe w perspektywie antropologii codzienności* (2014). Redaktor pierwszej w Polsce monografii naukowej poświęconej humanistyce cyfrowej: *Zwrot cyfrowy w humanistyce* (2013). Zajmuje się ludologią, gramami komputerowymi, humanistyką cyfrową, wizualizacją wiedzy, analityką kulturową, cyberkulturą oraz nowymi mediami. Członek Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego, Polskiego Towarzystwa Badania Gier i Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami. Prowadzi bloga poświęconego wizualizacji wiedzy i humanistyce cyfrowej „Bomba.blog” (www.rbomba.pl).

Iwona Chmielewska – ilustratorka i autorka książek dla dzieci i dorosłych, które sama nazywa „obrazowymi”. Interesuje ją gra pomiędzy obrazem i tekstem, nieoczywisty kontakt tych dwóch mediów. Tworzy książki, w których konstruuje bardzo precyzyjnie całościową narrację wizualną. Jako autorka picturebooków zaczynała w Korei Południowej, gdzie ukazało się ponad dwadzieścia jej książek. Książki tłumaczone na różne języki otrzymywały najważniejsze światowe nagrody (m.in. dwukrotnie Bologna Ragazzi Award i Złote Jabłko na Biennale Ilustracji w Bratysławie). Jej książki traktują o niepełnosprawności (*Oczy, Gdzie jest moja córka?*), niesprawności w podziale dóbr (*Cztery zwykłe miski*), niepozornych bohaterach codzienności (*O tych, którzy się rozwijali*). Jej najważniejsza książka *Pamiętnik Blumki*, o Doktorze Korczaku i jego koncepcji pedagogicznej, została przetłumaczona na siedem języków i nominowana do Deutscher Jugendliteratur Preis. Mieszka i pracuje w Toruniu.

Tomasz Cyz – publicysta literacki i muzyczny, eseista, dramaturg. Opublikował książki: *Ariosto* (2007), *Powroty Dionizosa*. „Król Roger” według Szymanowskiego i Iwaszkiewicza (2008), *Pasja* 20, 21. *Powroty Chrystusa* (2013). Szkice i eseje z zakresu muzyki poważnej drukował w „Zeszytach Literackich”, „Tygodniku Powszechnym”, „W drodze”, „Didaskaliach”. Napisał libretto opery *Fedra* skomponowanej przez Dobromiłę Jaskot. Członek redakcji „Zeszytów Literackich”. Był redaktorem naczelnym pisma „Dwutygodnik”. Obecnie redaktor naczelny miesięcznika „Ruch Muzyczny”.

Paweł Dybel – profesor w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz PAN w Warszawie. Główne obszary jego badań to współczesna filozofia (hermeneutyka, antropologia filozoficzna, poststrukturalizm), teorie psychoanalityczne, filozofia polityczna. Autor wielu książek, m.in. *Urwane ścieżki. Przybyszewski, Freud, Lacan* (2001), *Zagadka „drugiej płci”*. *Spory wokół różnicy seksualnej w psychoanalizie i w feminizmie* (2006), *Dylematy demokracji. Kontekst polski* (2015), *Psychoanaliza – ziemia obiecana? Dzieje psychoanalizy w Polsce 1900–1989*, t. 1 (2016) oraz licznych publikacji, także po niemiecku i angielsku. Stypendysta m.in. Thyssen Stiftung, Alexander von Humboldt Stiftung, DAAD, DFG, The Kosciuszko Foundation, The British Academy, Institut für die Wissenschaften vom Menschen.

Henry Foy – dziennikarz, eseista. Był korespondentem agencji Reuters w Indiach, gdzie pracował również jako dziennikarz „Businessworld Magazine”. Od 2013 roku związany jest z „Financial Times”, dla którego początkowo pracował w Wielkiej Brytanii, a następnie w Warszawie (jako korespondent dziennika na obszar Europy Środkowo-Wschodniej). Obecnie jest korespondentem „Financial Times” w Moskwie.

Jan P. Hudzik – profesor zwyczajny, kierownik Zakładu Filozofii i Socjologii Polityki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Obszary jego zainteresowań naukowych to filozofia nowożytna i współczesna, estetyka, filozofia kultury, a w jej obrębie zwłaszcza: polityka, media, sztuka, podstawy teoretyczne nauk społecznych i humanistycznych, intelektualności i sfera publiczna. Autor monografii: *U podstaw estetyki* (Lublin 1997), *Estetyka egzystencji* (Lublin 1998), *Rozum, wolność, odpowiedzialność* (Lublin 2001), *Wykłady z filozofii polityki* (Lublin 2002), *Niepewność i filozofia* (Warszawa 2006), *Trzy studia o metafizyce, pamięci i demokracji* (Warszawa 2009), *Prawda i teoria* (Warszawa 2011), *Wykłady z filozofii mediów. Podstawy nauk o komunikowaniu* (Warszawa 2017).

Aleksander Jackowski (1920–2017) – etnograf, historyk i krytyk sztuki, antropolog kultury, badacz kultury ludowej. Wykładowca w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1952–1998 był redaktorem naczelnym kwartalnika „Konteksty. Polska Sztuka Ludowa”. Pełnił funkcję kierownika Pracowni Badania Plastyki Nieprofesjonalnej w Instytucie Sztuki PAN. Organizator

licznych wystaw sztuki nieprofesjonalnej w Polsce i za granicą. Jest autorem wielu książek i publikacji dotyczących sztuki. Opublikował m.in.: *Świat Nikiфора* (2005), *Polska sztuka ludowa* (2002), *Pejzaż frasołliwy. Kapliczki i krzyże przydrożne* (2000), *Cepelia. Tradycja i współczesność* (1999), *Obrazy ludowe* (1998), *O rzeźbach i rzeźbiarzach* (1997), *Sztuka zwana naiwną* (1995), *Sztuka ludu polskiego* (1967).

Krzysztof Janus – inżynier, absolwent Politechniki Lubelskiej, specjalizuje się w badaniach i dokumentacji zabytków architektury. Ukończył studia na Wydziale Elektrotechniki i Informatyki Politechniki Lubelskiej, a w 2003 roku na Wydziale Inżynierii Budowlanej i Sanitarnej (obecnie Wydział Budownictwa i Architektury) Politechniki Lubelskiej. Od 2007 roku jest pracownikiem Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej, gdzie pracuje na stanowisku asystenta w Katedrze Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego. Od 2006 roku zajmuje się również badaniami i dokumentacją zabytków nieruchomych. Jest autorem lub współautorem około osiemdziesięciu ekspertyz, opracowań badawczych i dokumentacyjnych oraz projektów w obiektach zabytkowych.

Anita Jarzyna – doktor nauk humanistycznych, badaczka literatury, głównie poezji XX-wiecznej, interpretatorka. W obszarze jej zainteresowań znajdują się studia nad zwierzętami oraz studia nad Zagładą. Autorka książek *Pójście za Norwidem (w polskiej poezji współczesnej)* (2013) oraz *Imaginuaci. Pismo wyobraźni w poezji Bolesława Leśmiana, Józefa Czechowicza, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Tadeusza Nowaka* (2017); współredaktorka i redaktorka kilku numerów tematycznych czasopism („Poznańskie Studia Polonistyczne”, „Polonistyka”, „Tekstualia”) oraz tomów zbiorowych, w tym T. Nowak, *Spo-wiedź wyobraźni (szkice i rozmowy)* (2014). Publikowała m.in. w czasopismach „Colloquia Litteraria”, „Slavia Occidentalis”, „Przestrzenie Teorii”, „Poznańskie Studia Polonistyczne”, „Czas Kultury” oraz w monografiach zbiorowych. Stypendystka m.in. Funduszu Rodziny Kulczyków, Ministerstwa Nauki, Funduszu im. Profesora Władysława Kuraszkiewicza; wyróżniona Medalem Młodej Sztuki w dziedzinie literatura (2015). Aktualnie w ramach programu FUGA (NCN), na Uniwersytecie Łódzkim realizuje projekt *Post-koiné. Zwierzęta i poeci (studia wybranych przykładów w literaturze polskiej)*.

Grzegorz Józefczuk – publicysta, recenzent, krytyk, animator i praktyk kultury. Absolwent filozofii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1980), doktor *honoris causa* Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu (2014), prezes Stowarzyszenia „Festiwal Brunona Schulza”, dyrektor artystyczny Międzynarodowego Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu (od 2006), laureat Nagrody Miasta Lublina za Upowszechnianie Kultury w roku 2012. Przez 20 lat związany z prasą lubelską, przede wszystkim z „Gazetą Wyborczą”. Stypendysta MKiDN i Prezydenta miasta Lublina. Autor m.in. *Księgi wyznawców mitu intrygi Brunona Schulza* (Lublin 2011) oraz – wspólnie z o. Tomaszem Dostatnim – *Lubelsko-czeskich trzech historii pro memoria* (Lublin 2014).

Katarzyna Kuczyńska-Koschany – polonistka, komparatystka, eseistka, prozaiczka; profesor w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zajmuje się poezją i jej interpretacją, recepcją poetów niemieckiego i francuskiego kręgu językowego w Polsce, kulturą oraz Zagładą Żydów polskich i niemieckich, synapsami poezji i plastyki. Autorka książek: *Rilke poetów polskich* (2004 i 2017), *Rycerz i Śmierć. O „Elegiach duńskich” Rainera Marii Rilkego* (2010 i 2015), *Interlinie w ciemności. Jednak interpretacja* (2012), *„Bce поэты жиды”*. *Antytotalitarne gesty poetyckie i kreacyjne wobec Zagłady oraz innych doświadczeń granicznych* (2013), *Skąd się bierze lekcja polskiego? Scenariusze, pomysły, konteksty* (2016), tomu prozy *Zielony promień* (2006), współautorka podręcznika *Staropolskie korzenie współczesności* (2004). Współpracuje z czasopi-smem „Polonistyka. Innowacje”, należy do Rady Programowej „Miasteczka Poznań” i Rady Naukowej „Narracji o Zagładzie”. Członkini Zespołu Badań nad Literaturą Zagłady IBL PAN, Komitetu Nauk o Literaturze PAN, Otwartej Rzeczypospolitej, Klubu Przyjaciół Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Komisji ds. przeciwdziałania dyskryminacji przy Rektorze UAM. Opiekunka naukowa Koła Miłośników Kultury i Literatury Żydowskiej „Dabru emet” (UAM). Obecnie kieruje Pracownią Badań nad Tradycją Europejską IFP UAM.

Paweł Krysiak – dziennikarz i redaktor „Gazety Wyborczej” (od roku 1993), początkowo związany z jej lubuskim oddziałem. Przez wiele lat był dziennikarzem miejskim specjalizującym się w lokalnej polityce i służbie zdrowia. Realizował wiele projektów związanych z wejściem Polski do Unii Europejskiej. Pełnił funkcję redaktora naczelnego zielonogórsko-gorzowskiego wydania „Gazety Wyborczej”, następnie kierował jej oddziałem w Częstochowie. Od roku 2015 jest redaktorem naczelnym „Wyborczej” w Lublinie. Z wykształcenia socjolog, absolwent KUL.

Grażyna Lutosławska – dziennikarka i pisarka. Autorka sztuk teatralnych, słuchowisk, tekstów piosenek, książek dla dzieci. Publikowała eseje, wywiady i opowiadania m.in. w berlińskim magazynie „polenplus”, „Akcencie”, „Krainie Bugu” oraz międzynarodowym zbiorze opowiadań *Fremd sein*. Autorka sztuk teatralnych: *O dwóch krasnoludkach i jednym końcu świata* oraz *Anioł za lodówką*. Laureatka m.in. tytułu Mistrza Mowy Polskiej (2013), Angelusa w kategorii Człowiek Kultury Medialnej (2006) i Nagrody Miasta Lublin za Całokształt Działalności (2015).

Karol Maliszewski – krytyk literacki, poeta, prozaik, tłumacz; doktor nauk humanistycznych. Pracuje w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego. Jako poeta i krytyk literacki debiutował w roku 1978. Opublikował trzynaście tomów wierszy, sześć książek prozatorskich i siedem krytycznoliterackich. Laureat licznych nagród w dziedzinie literatury. Dwukrotnie nominowany do Paszportu „Polityki” (2000 i 2002). W roku 2007 jego *Rozproszone głosy. Notatki krytyka* nominowane zostały do Nagrody Literackiej „Nike”. Od roku 2016 jest członkiem jury Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius”.

Piotr Mitzner – prof. dr hab., pracownik naukowy UKSW, teatrolog, poeta, eseista. Debiutował w 1968 roku w „Przyjacielu Młodego Spółdzielcy” jako ilustrator, a jego pierwsze wiersze ukazały się w „Kurierze Polskim” w roku 1972. W latach 1981–1990 był organizatorem działalności wydawniczej oraz redaktorem i autorem tekstów w niezależnym wydawnictwie Krag. W latach 1983–1989 był redaktorem „Karty”, do 1997 członek redakcji wydawnictwa Karta. Współzałożyciel, organizator i redaktor „Roczników Podkowieńskich” (1985–1990). Laureat Nagrody Literackiej Fundacji Kultury. Zastępca redaktora naczelnego „Nowej Polski”. Publikował m.in. w „Pamiętniku Teatralnym”, „Dialogu”, „Zeszytach Historycznych”, „Więzi”, „Meandrze”, „Odrze”, „Karcie”, „Arce”, „Podkowieńskim Magazynie Kulturalnym”. Ważniejsze tomy poetyckie: *Dusza z ciała wyleciała* (1980), *Z czasem* (1980), *Podróż do ruchomego celu* (1985), *Myszoser* (2000), *Pustosz* (2004), *Podmiot domyslny* (2007), *Dom pod świadomością* (2008), *Kropka* (2011), *W oku kuku* (2012).

NN [Tomasz Pietrasiewicz] – twórca i dyrektor Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie, reżyser teatralny i animator kultury, działacz opozycji w okresie PRL, wydawca. Jest absolwentem Wydziału Fizyki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W latach 1977–1989 związany był z Teatrem „Grupa Chwilowa”. Współzałożyciel, redaktor i drukarz podziemnego wydawnictwa Fundusz Inicjatyw Społecznych (1984–1989). W roku 1990 założył autorski Teatr NN. Twórca i reżyser przedstawień: *Wędrowniki niebieskie* (1990), *Ziemskie pokarmy* (1991), *Inwokacja* (1992), *Zbyt głośna samotność* (1993), *Moby Dick* (1995), *Tryptyk chasydzki: Był sobie raz...* (2001), *Jak Fajwel szukał samego siebie* (2002), *Tajbele i jej demon* (2002), *Sztukmistrz z Lublina* (2010), *Opowieści z nocy* (2015), a także licznych Misteriów Pamięci przeprowadzonych w przestrzeni Lublina, m.in. *Jedna Ziemia – Dwie Świątynie* (2000), *Dzień Pięciu Modlitw* (2000), *Misterium Druku i Papieru* (2001), *Misterium Świata i Ciemności* (po raz pierwszy w roku 2002), *Poemat o Miejscu* (po raz pierwszy w roku 2004), *Pamięć Sprawiedliwych – Pamięć Świata* (2008). Twórca scenografii organizującej wewnętrzną przestrzeń Bramy Grodzkiej oraz wystawy-instalacji *Elementarz* (2003) mieszczącej się w jednym z baraków byłego obozu koncentracyjnego na Majdanku. Autor trzytomowej monografii *Czechowicz. W poszukiwaniu ukrytego miasta* (2006, 2007, 2008) oraz książek: *Kręgi Pamięci* (2008), *Bombardowanie Lublina 09.09.39: śmierć Józefa Czechowicza* (2009), *Artystyczne i animatorskie działania w przestrzeni miasta związane z Pamięcią* (2010), *Przewodnik po historii słowa drukowanego w Lublinie* (2014). Laureat licznych nagród i wyróżnień, m.in. Nagroda Specjalna Fundacji Kultury za projekt „Pamięć – Miejsce – Obecność” (1994), Nagroda Honorowa Kapituły „Nagrody Wielkiej” Fundacji Kultury (2001), Medal Powstania w Getcie Warszawskim (2003), Nagroda im. Łukasza Hirszczyka (2004), Nagroda im. ks. Stanisława Musiała (2011), Nagroda im. Jerzego Giedroycia (2011), Europejska Nagroda Obywatelska (2013), Nagroda im. Ireny Sendlerowej (2014), Nagroda POLIN (2015).

Władysław Panas (1947–2005) – teoretyk i historyk literatury, semiolog, pisarz; profesor zwyczajny Katolickiego Uniwersytetu

Lubelskiego, gdzie pracował od roku 1975. Był wybitnym badaczem twórczości Brunona Schulza, Józefa Czechowicza, tradycji żydowskiej w polskiej literaturze i kulturze. Interesowała go również twórczość Zbigniewa Herberta, Leo Lipskiego i Aleksandra Wata, a także tradycja prawosławna oraz ikona i problematyka pogranicza. Od roku 1999 kierował Katedrą Teorii Literatury Instytutu Filologii Polskiej KUL oraz Międzywydziałowym Zakładem Badań nad Literaturą Religijną KUL. Był członkiem Towarzystwa Naukowego KUL i Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza oraz redaktorem naczelnym periodyku „Roczniki Humanistyczne: Literatura Polska”. Autor książek: *W kręgu metody semiotycznej* (1991), *Pismo i rana. Rzecz o problematyce żydowskiej w literaturze polskiej* (1996), *Księga blasku. Traktat o kabale w prozie Brunona Schulza* (1997), *Bruno od Mejszasa. Rzecz o dwóch ekslibrisach oraz jednym obrazie i kilkudziesięciu rysunkach Brunona Schulza* (2001), *Oko cadyka* (2004).

Gil Pasternak – historyk fotografii, absolwent University College of London. Pracuje jako Senior Research Fellow w Photographic History Research Centre na uniwersytecie De Montfort w Leicester w Wielkiej Brytanii. Jest członkiem rad naukowych pism „Photography and Culture” i „Jewish Film and New Media”, pełni również funkcję dyrektora grupy PH: The Photography Research Network. Publikował m.in. w „Photography and Culture”, „Life Writing”, „Object” i słoweńskim piśmie „Fotografija”. W 2018 roku ukaże się redagowany przez niego *Handbook of Photography*, monumentalna publikacja poświęcona historii, teorii i metodologii badań nad fotografią. Obecnie pracuje także nad monografią poświęconą roli fotografii w kształtowaniu postaw politycznych w Izraelu.

Jacek Podsiadło – poeta, prozaik, tłumacz, felietonista, radiowiec. Jeden z najważniejszych poetów formacji „bruLionu”. Autor kilkudziesięciu książek poetyckich i prozatorskich. Laureat wielu nagród literackich, m.in. Nagrody Kościelskich (1998), Nagrody Miłosza (2000) oraz dwukrotnie Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius” (2015 i 2017). W 2015 roku otrzymał Nagrodę Poetycką im. Wisławy Szymborskiej. Pięć jego książek poetyckich uzyskało nominację do Nagrody Nike. Jest twórcą i redaktorem internetowego Domowego Radia „Studnia”, które rozpoczęło swoją działalność w 2009 roku. Prowadzi wydawnictwo „Bez Napiwku”.

Paweł Próchniak – historyk literatury, krytyk literacki, profesor zwyczajny w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, gdzie kieruje Katedrą Literatury Współczesnej i Krytyki Literackiej. Przewodniczący Komisji Wydawniczej Komitetu Nauk o Literaturze PAN. Redaktor naczelny serii wydawniczej *Rozprawy Literackie* (ukazującej się pod auspicjami KNoL PAN) oraz serii *Granice wyobraźni* (publikowanej przez wydawnictwo Pasaż). Członek rady „Biuletynu Polonistycznego”. Pełnomocnik zarządu Fundacji im. Zbigniewa Herberta (ds. programowych). Członek Polskiego PEN Clubu. Wieloletni współpracownik Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”. Pomysłodawca i współorganizator „Miasta Poezji” w Lublinie oraz kierunku studiów Teksty kultury i animacja sieci (KUL). Laure-

at nagrody „Kamień” (2017). Odznaczony Medalem 700-lecia Lublina (2017). Autor monografii: *Sen nożownika. O twórczości Ludwika Stanisława Licińskiego* (2001), *Pęknięty płomień. O pisarstwie Tadeusza Micińskiego* (2006), *Modernizm: ciemny nurt. Studia z dziejów poezji* (2011), *Ryszard Krynicki. Monografia w toku* (2015) oraz książek o literaturze ostatnich dziesięcioleci: *Wiersze na wietrze (szkice, notatki)* (2008), *Zamiar ze słów (szkice, notatki)* (2011), a także tomu *Rachunek strat. Poezja – krytyka – lektura* (2016). Pomysłodawca i redaktor naczelny witryny www.stronypoezji.pl.

Maria Prussak – prof. dr hab., kierowniczka Ośrodka badań Filologicznych i Edytorstwa Naukowego IBL PAN, redaktorka serii Filologia XXI, współpracownik Ośrodka Badań nad Polskim Dramatem Współczesnym, ostatnio w tej serii opublikowała *Od słowa do słowa. Na marginesach krytyki tekstu* (2013), przekład książki Pierre-Marc’a de Biasi’ego *Genetyka tekstów* (2015) oraz artykuły w publikacjach zbiorowych. Brała udział w pracach nad wydaniem krytycznym krótkich francuskich tekstów Mickiewicza (wyd. IBL PAN), przygotowała do druku rozprawę doktorską Marii Renaty Mayenowej „*Wesele*” Stanisława Wyspiańskiego. *Problemy kompozycji* (IBL PAN), napisaną w Wilnie w 1939 roku. Jest współredaktorką pięciotomowej edycji *Listów do Adama Mickiewicza*.

Marcin Skrzypek – lublinianin, absolwent anglistyki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 1992 roku muzyk i animator folkowej Orkiestry św. Mikołaja. Współzałożyciel i członek zespołu „współczesnej muzyki dawnej” Odpust Zupełny. Od 1998 roku pracuje w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN”, gdzie wykonywał bardzo różnorodne zadania, od redagowania książek, przez organizację imprez plenerowych, po opiekę nad stażystami. Od 2005 roku jest koordynatorem Forum Kultury Przestrzeni. Współtwórca Strategii Rozwoju Lublina 2020 i Strategii Rozwoju Kultury Lublina oraz dwóch aplikacji Lublina do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Członek Rady Programowej Polskiego Kongresu Obywatelskiego.

Izabela Skórzyńska – dr hab., profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; pracuje w Instytucie Historii UAM; w latach 2004–2005 odbyła staż „postdoc” w Chaire de recherche du Canada en Histoire comparée de la mémoire (Université Laval, Quebec). W pracy naukowej koncentruje się na kulturze historycznej (w tym edukacji historycznej i obywatelskiej), pamięci performatywnej, historii i pamięci kobiet okresu komunizmu, edukacji wielo- i międzykulturowej, strategiach dydaktycznych kształcenia humanistycznego w szkole wyższej. Autorka, współautorka i współredaktorka wielu publikacji naukowych, m.in. monografii *Widowiska przeszłości. Alternatywne polityki pamięci (1989–2009)* (2010), *Performing of the Past* (2014, red. z Ch. Lavrence), „*Niegodna historia*”? *O nieobecności i stereotypowych wizerunkach kobiet w świetle podręcznikowej narracji historycznej w gimnazjum* (2015, z I. Chmurą-Rutkowską i E. Głowacką-Sobiech), *Lokalne polityki pamięci. Cmentarze nieistniejących cmentarzy w Gdańsku i Wrocławiu* (2016, z A. Wachowiak).

Joanna Stacewicz-Podlipska – doktor nauk o sztuce. Pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Sztuki PAN. Zajmuje się historią polskiej scenografii teatralnej i filmowej oraz wielopoziomowymi relacjami sztuk plastycznych i teatru. Jest autorką książki „*Ja byłam wolny ptak...*”. *O życiu i sztuce Teresy Roszkowskiej*, a także wielu artykułów i recenzji. Współpracuje m.in. z „Pamiętnikiem Teatralnym” oraz „Kwartalnikiem Filmowym”.

Leora Tec – założycielka organizacji „Bridge To Poland”, która poprzez podróże edukacyjne, wykłady i warsztaty propaguje tematykę żydowskiej Polski. Absolwentka Wellesley College oraz Duke University School of Law. Jej zainteresowania oscylują wokół pytań o tożsamość i pamięć. Jest córką Nechamy Tec – urodzonej w Lublinie, ocalałej z Shoah badaczki Zagłady, skupiającej się na kwestiach ocalania i oporu. Leora Tec postrzega swoje działania jako kontynuację – w drugiej generacji – pracy matki. Jest amerykańską Ambasadorką Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”, którego działalność była dla niej inspiracją do założenia organizacji „Bridge To Poland”.

Patrycja Trzeszczyńska – etnologka i ukrainoznawczyni, adiunktka w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ. Prowadzi badania terenowe w Kanadzie, Polsce (Bieszczady) i na Ukrainie. Zajmuje się antropologią pamięci, antropologią etniczności oraz etnologią Europy Wschodniej. Autorka książek *Pamięć o nie-swojej przeszłości. Przypadek Bieszczadów* (2016), *Łemkowszczyzna zapamiętana. Opowieści o przeszłości i przestrzeni* (2013) oraz artykułów poświęconych antropologicznym badaniom pamięci kulturowej. Stypendystka MNiSW, University of Toronto i University of Alberta (Edmonton, Kanada).

Alfred Marek Wierzbicki – duchowny katolicki, filozof, poeta, dr hab. nauk humanistycznych, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownik Katedry Etyki KUL. Jako poeta debiutował w roku 1991 tomem *Jak ciemność w ciemności*. Kolejne jego książki poetyckie to: *Inaczej każdej wiosny* (1993), *Kogut z Akwilei* (1999), *Znaki szczególne* (2000), *Miejsca i twarze* (2003), *Głosy i glosy* (2008), *Fotografia rodzinna* (2010), *Boso* (2015). Opublikował ponad 150 prac naukowych, w tym sześć książek autorskich i pięć tomów zbiorowych, które ukazały się pod jego redakcją naukową. Doraźnie zajmuje się publicystyką, podejmując w niej zagadnienia etyczne życia publicznego i opowiadając się po stronie społecznego dialogu i wzajemnego zrozumienia.

Elżbieta Wolicka-Wolszleger (1937–2013) – filozofka, esekistka, publicystka, tłumaczka, artystka. Zajmowała się historią filozofii i dziejów teorii sztuki oraz estetyki. Absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wieloletnia pracowniczka naukowo-dydaktyczny KUL. Kierowniczka Katedry Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych w Instytucie Historii Sztuki KUL. Członkini Komisji Uczelnianej NSZZ „Solidarność”. Wieloletnia współpracowniczka miesięcznika „Znak”. Pracowniczka naukowa KUL, początkowo na Wydziale Filozofii, a następnie na Wydziale Nauk Humanistycznych. Zna-

czyni filozofii platońskiej, metafizyki klasycznej oraz semiotyki scholastycznej, twórczyni wykładni filozofii kultury Kanta, hermeneutyki Ricoeura i Gadamera, myśli Martina Heideggera. Książki autorskie: *Byt i znak. Filozoficzne podstawy semiotyki u Jana od św. Tomasza* (1981), *Mit – symbol rozwinięty. W kręgu platońskiej hermeneutyki mitów* (1989), *Mimetyka i mitologia Platona. U początków hermeneutyki filozoficznej* (1994), *Próby filozoficzne. W kręgu wybranych zagadnień „filozofii wieczystej” i współczesnej antropologii* (1997), *Rozważania wokół Kanta. Prolegomena do filozofii kultury jako krytyki władz podmiotu* (2002).

Joanna Zętar – historyczka sztuki, dziennikarka, animatorka kultury. Od 2001 roku pracuje w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN”. Obecnie redaktorka portalu www.leksykon.teatrnn.pl, działającego w ramach Laboratorium Teatru NN – Nowe Narracje. Autorka publikacji dotyczących różnych aspektów działalności Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”. W swoich zainteresowaniach skupia się na problematyce przestrzeni miast, pamięci i wizualizacji dziedzictwa kulturowego.

Anna Ziębińska-Witek – dr hab. nauk humanistycznych, profesor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pracuje w Instytucie Kulturoznawstwa UMCS. Zaj-

muje się metodologią historii, muzeologią, teoretycznymi problemami wiedzy o przeszłości oraz problematyką reprezentacji Szoah w werbalnych i wizualnych dyskursach kultury współczesnej. Autorka wielu publikacji, w tym dwóch książek: *Holocaust. Problemy przedstawiania* (2005) i *Historia w muzeach. Studium ekspozycji Holocaustu* (2011) oraz przekładu studium Berela Langa *Nazistowskie ludobójstwo. Akt i idea* (2006). Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej (United States Holocaust Memorial Museum, Washington DC) oraz Fundacji Fulbrighta (Princeton University).

Marta Ziętkiewicz – absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, doktorantka w Instytucie Sztuki PAN, gdzie przygotowuje dysertację na temat roli fotografii w procesie kształtowania się nowoczesnego społeczeństwa polskiego w XIX wieku. Prowadzi badania w ramach projektu „Źródła do historii fotografii polskiej XIX wieku” oraz współpracuje z Photographic History Research Centre na uniwersytecie De Montfort w Leicester w Wielkiej Brytanii. Publikowała w „Dagerotypie” i „Pamiętniku Teatralnym”; w 2015 roku ukazała się współredagowana przez nią książka *Miejsce fotografii wśród nauk humanistycznych*. W 2016 roku zorganizowała międzynarodową konferencję *Discovering „Peripheries”: Photographic Histories in Central and Eastern Europe*.

Summaries

Władysław Panas *Gate*

This essay discusses thematic-aspect semiotics of Brama Grodzka (the Grodzka Gate) in Lublin. The author read and interpreted the “writing” of the space (real and symbolic) in whose very centre the Gate is located. The perspective of geo-poetics becomes connected with a sociological approach, while the topography of Lublin and the location and architectonic form of the Gate become a canvas for assorted presences of the symbolic tissues of reality, which, in turn, lead towards the profound structure of the “text” of Lublin. A prominent motif of the argument is an analysis of photographs of the Gate taken by Józef Czechowicz and reflection on the “place of the place” of the Gate and that, which becomes disclosed in its “opening”.

Władysław Panas *The Eye of the Tzaddik*

A supplement of the essay *Brama* (The Gate) pertaining, first and foremost, to the semantic of the empty space left behind by the “Jewish town” in Lublin, and secondly, the meanings inscribed into the “text” of spatial structures (within the range of the organization of space and architecture), which in assorted ways “fill” the emptiness. The author analysed and interpreted the town’s tissue (in particular the empty site of the former t parish church and the space where years ago

the Seer of Lublin lived and worked), treating them as curious manifestations of non-existence and, at the same time, traces of the impact of radical evil. Those mutually permeating strata of meanings (topographic, symbolic, imaginary, and metaphysical) create a story emerging in an empty space – the trace of space (of silent emptiness), and fill it with the actual presence of “writing” and ensuing reading (a form of reading the world and a lesson of existence).

Paweł Próchniak *In the Eye of the Tzaddik (a Contribution to the Topology of a Palimpsest)*

An attempt at a description and interpretation of a semiotic structure created in the manner of a palimpsest by mutually permeating texts whose keystone is the person of the Seer of Lublin and the town of Lublin as such. The potential of the meaning of this palimpsest – focused predominantly on the essay: *Oko Cadyka* (The Eye of the Tzaddik) by Władysław Panas – is the prime object and canvas of reflections about Lublin, presented in the sketch and conceived as a semiotic continuum spanning from a concrete place in the town’s topography to areas indicated by the mystic intuitions of the Seer.

Elżbieta Wolicka *In Praise of Privacy (Comments on the Intimate Form of the NN Theatre)*

This sketch is an aspect-oriented presentation of *Wędrowki niebieskie* (Blue Wanderings) – the first spectacle staged at Teatr NN (the NN Theatre), written and directed by Tomasz Pietrasiewicz in 1990. The author drew attention to the genetic connection between the theatrical matter of the production and the literary works, which create the textual

stratum. She also pointed out a striving, revealed in the spectacle, towards building on stage an “intimate form”. By referring to the tradition of the “poor theatre” and “private art”, this form is contrasted with the “spectacle” form of a theatre created “with the public in mind” (i.e. vying for success) and becomes a canvas of a theatrical event offering an opportunity for participating in “essential conversation”.

Elżbieta Wolicka *Inwokacja (a Spectacle at the NN Theatre)*
Inwokacja (Invocation) is the third spectacle staged at the NN Theatre (1992), discussed against the backdrop of earlier productions created and directed by Tomasz Pietrasiewicz. The author of the article indicated the essential part played by the textual stratum of the spectacle, but also considered and interpreted its visual side and auditory dimension connected with the presence of a “choir” and music (psalms by Jan Gomułka and religious songs by Waław z Szamotuł, all performed on stage). The sketch formulates a thesis about the crystallization in *Inwokacja* of an “intimate poetic”, so characteristic for the Pietrasiewicz theatre (and based on operating with “poor” measures), which produces an “intimate melopoeia” and not only steers the visual imagination of the spectator but also focuses his hearing on emotional “vibrations” that create values.

Jan P. Hudzik *Two Spectacles at the NN Theatre (Remarks on Wędrowki niebieskie and Ziemskie pokarmy)*

A presentation of two earliest spectacles shown by the NN Theatre – both written and directed by Tomasz Pietrasiewicz (1990 and 1991). The analyses indicate that the theatrical reality construed on stage is a form of an inner landscape, which discloses space “suffused with values” and, at the same time, poses fundamental questions about the nature of the world and human condition as well as the sources and meaning of art. Artistic introspection – whose figure is wandering – leads towards problems connected with the artist’s identity, relations between solitude and art, and the status of actual reality perceived through the prism of creativity envisaged as an act of inner freedom and a supreme form of existence. Seen from this viewpoint, the debut spectacle shown at the NN Theatre (*Wędrowki niebieskie*) is a study on artistic imagination. The next spectacle (*Ziemskie pokarmy*) comprises, first and foremost, reflections on the essence of “the theatrical”. In both cases we deal with a conviction that art – similarly to life – consists of endless wandering, a search for “the signs of meaning”.

Paweł Próchniak *City of Poetry: Locatio*

City of Poetry: Place of the Metaphor (Added Years Later)

Both sketches indicate assorted aspects of perceiving an actual place as a metaphor. In this particular case we are dealing with Lublin, together with its spatial configuration and history as well as all that, which creates the town’s potential, both as regards meaning and imagination. At the same time, the two texts depict the premises and ambitions of the “City of Poetry” project, since 2007 realized in Lublin by the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre.

Joanna Zętar *Grodzka Gate. Biography of a Place*

The author considered the history of Grodzka Gate in Lublin – from the very first mention of this building, which dates from the early fourteenth century, to the present day. An extensive historical panorama is supplemented by fragments of guidebooks to Lublin and witness accounts concerning the Gate during the pre-Second World War period. A description of the site’s history also takes into account the activity of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre situated in the titular building.

Grzegorz Józefczuk *Intimate Contacts with the Absent*

A presentation of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre and its founder and head: Tomasz Pietrasiewicz, portrayed against the wide historical-cultural background of Lublin, a town whose postwar identity up to the 1980s remained ideological and connected with the Polish Committee of National Liberation – the foundation myth of People’s Poland. This image gradually changed in favor of totally different narrations devised by cultural-academic elites and contesters originating from the alterative theatre. The creation of those transformations emphasized the town’s multi-cultural (i.a. Jewish) heritage, its current status of a “borderland”, the participation of Lublin in formulating free speech practices (i.a. an independent publishing movement), as well as the town’s myth-creating potential. The author indicated that the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre directed by Pietrasiewicz plays a pioneering and creative part in such metamorphoses as well as their documentation and interpretation.

Izabela Skórzyńska *There Is No Way Out... On the Memory Theatre at the NN Theatre*

This article is an in-depth presentation of the undertakings of Tomasz Pietrasiewicz and the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre involving “work with memory”. An extensive panorama of the assorted ventures pursued by the Centre (spanning from artistic to social) is depicted against a wide and well-identified background of questions associated with animating and sustaining memory. The author presented the crucial versions of the “memory theatre at the NN Theatre” (such as the *The Mystery of Memory*, *Listy do Henia* [Letters to Henio], or the *Memory Trail: Lublin. Pamięć Zagłady* [Lublin. Memory of the Holocaust]), arranged in chronological order and subsequently analysed and subjected to reinterpretation. In doing so she also treated their premises, inner structure, and impact as a problem, at the same time demonstrating that they can be perceived as a cohesive artistic undertaking (with a theatrical provenance) developing in time and comprising a form of, *primo*, assuming responsibility for “abandoned memory” and, *secondo*, its re-introduction into the actual and imaginary-symbolic space of Lublin.

Anna Ziębińska-Witek *Towards a Counter-Monument. The Commemoration of Lublin. Memory of the Holocaust*

A description of Tomasz Pietrasiewicz’s commemoration of the Lublin Umschlagplatz. The installation: *Nie/Pamięć Miejsca* (The Non/Memory of the Place), together with a

memory trail, completes and supplements earlier projects proposed by the NN Theatre, which in urban space create a strong symbolic structure supporting and reinforcing the difficult process of restoring the memory, for years ejected, of the Jewish inhabitants of Lublin. A community defines itself through monuments and its reaction towards the past. Commemorations – envisaged as visualizations of group memory – represent the reality of the past, discuss the latter within a social context as the social and individual experiences of contemporary authors, and, first and foremost, do not allow it to vanish from human awareness. The installation: *Nie/Pamięć Miejsca* additionally constitutes a special site, since it experiments with the form of the message and leads towards a self-aware and self-reflective counter-monument.

Anita Jarzyna, Katarzyna Kuczyńska-Koschany *Visiting the Crime Scene*

A multi-content interpretation of a poem by Piotr Mitzner: *Dom Słów* (House of Words), from the volume: *Polak Mały* (A Polish Child, 2016), dedicated to Tomasz Pietrasiewicz – founder and director of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre. As interpreted by the authors of the article Mitzner’s poem fills a poetic gap in narrations about the activity of the Centre and its seats, in particular the more recent one – *Dom Słów* (House of Words, in Żmigród Street) and in a specific way – i.e. by resorting to poetic abbreviation – condenses the mission fulfilled by Lublin institutions involved in regaining memory about the town’s Jewish residents. Mitzner described a place where during the inter-war period the foundations of both cultures were reinforced both literally and metaphorically, and which was the site of print shops; today, the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre brings us closer to the history and arcana of the art of printing and the book as well as the history of an independent publishing movement in 1976–1989, topics on which the House of Words concentrates its diverse educational activity. The Warsaw-based poet wrote predominantly about the force of the word, capable of realigning a shattered world. The title of the sketch also refers to becoming re-acquainted with the site a catastrophe – the Holocaust of the Lublin Jews.

Radosław Bomba *Lublin 2.0. Animation of Digital Culture in the Activity of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre*

The article concerns the functioning of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre within digital culture. As a relatively young institution the Centre has in the course of its activity delineated new trends and strategies of the animation of culture by resorting to digital media. The author portrayed the numerous new-media projects conducted by the institution in question within the context of the prime transformations to which web and digital media have been subjected in recent years. Such transformations involve primarily the establishment of social networks and an unprecedented growth of participatory culture (known as “Culture 2.0”), but also the phenomenon of augmented reality and the post-media. A thus outlined backdrop of the “digital revolution” shows

distinctly the innovativeness and creativity of the initiatives and undertakings pursued by the Centre, exploring multi-aspect relations between digital technologies and culture.

Paweł Krysiak *Attacks Against the Gate*

A discussion and an analysis of activity motivated by hatred and aimed against Tomasz Pietrasiewicz and the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre, which he directs. Within this campaign both the seat of the Centre (a site commemorating the exterminated Jews of Lublin) and Pietrasiewicz’s flat became the target of attacks launched by anti-Semites. Initially, the investigative authorities downplayed the incidents, an attitude that resulted in an organized anti-Semitic poster campaign conducted across Lublin. The specific climate of consent accompanying those occurrences stirred the indignation of numerous NGOs (including Amnesty International) defending human rights, which demanded a determined reaction on part of the authorities. Years later, the perpetrators of the anti-Semitic campaign were ultimately apprehended and tried. The presented animosities directed against Pietrasiewicz and the Gate (as well as a reconstruction of the associated sequence of events and the accompanying atmosphere) suggest a thesis about the revival of fascism in Lublin and the silent acquiescence of many local residents.

Aleksander Jackowski *Lublin. The “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre*

This sketch discusses the most prominent and chronologically arranged stages in the activity of Tomasz Pietrasiewicz – both theatrical and the one conducted within the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre. An outlined history of those undertakings makes it possible to demonstrate the way in which successive versions of the Theatre – an outcome of the contesting tradition of “alternative art” – became, due to inner transformations, an institution whose dimension – not merely artistic but also social – created space in which “the call for memory” and tackling memory become an act of an “affirmation” of that, which demands to be salvaged in human reality despite the fact that it is unwanted and rejected. In this fashion, and without losing its edge, “contestation” turns against oblivion and contempt.

Henry Foy *The Lost Faces of Lublin*

An essay discussing the most significant accomplishments of Tomasz Pietrasiewicz concerning the memory of the annihilated Jewish community of pre-war Lublin. The author outlined an in-depth portrait of Pietrasiewicz as an artist who not only stood up for memory but also decided to wage a battle against the foundation of “dark utopia”, i.e. the Holocaust, which was not limited to a methodically conducted physical extermination but aimed at a total destruction of all traces of the annihilated Jews. The struggle proposed by Pietrasiewicz assumed the form of building a “light utopia”, i.e. an attempt at salvaging every trace of the existence of the exterminated residents of the “Jewish town” in Lublin.

Piotr Mitzner *In the Gate*

A subjective panorama of the work performed by Tomasz Pietrasiewicz and the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre directed by him. The author emphasized the fact that this activity was embedded in the freedom of speech (and recalled that Pietrasiewicz co-created the underground publishing movement of the 1980s, a fact that years later resulted in the establishment of Dom Słów [The House of Words]); attention is also drawn to the “theatrical” component of the ventures pursued by Pietrasiewicz (including those that have become part of the town’s very tissue, such as Latarnia Pamięci [Memory Lantern]); finally, P. Mitzner accentuated the importance of assorted “documentation” initiatives and their underlying respect for the past, especially the one threatened with oblivion. The poetic applied in the sketch (“memory flashes”) stresses the fact that the most significant domain of Pietrasiewicz’s activity is delineated by criss-crossing vectors of memory and oblivion, with creative imagination, which learns a lot from poetry, being the tool of his work.

Leora Tec *In the Centre*

The story of an encounter with the phenomenon of the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre. The author of the essay indicates – upon the examples of concrete acts and situations – such symptoms and aspects of the work involving memory, and conducted by the Centre, which evade analytical or systematisation interpretations. The process of accepting personal viewpoints and concentrating on the effects of a *sui generis* “participating observation” makes it feasible to take a look at the “Gate people” and their daily efforts, which, as the sketch shows, far surpass the duties of employees. At the same time, the presented essay is an introspective study of a single case, which demonstrates that *via* an encounter with the “Gate people” the author regained a significant fragment of her personal identity.

Grażyna Lutosławska *On the Borderline*

A sketch showing that the diverse and years-long activity pursued by Tomasz Pietrasiewicz and the “Grodzka Gate – NN Theatre” Centre constitutes a multi-motif entity whose value lies not only in a concentric movement associated with the creation of an “Ark of Memory”, but also a centrifugal force of inspiration. The author recalled that it was the Centre, cooperating with Władysław Panas, that initiated the work of Polish intellectuals and representatives of the arts aimed at restoring the memory of Bruno Schulz to the town of Drohobycz; by creating instruments intended for dealing with the abandoned memory of the exterminated residents of the “Jewish town” in Lublin it initiated and inspired an actual work with memory, involving its existential, social, and artistic dimensions.

Krzysztof Janus *A Photographer from an Attic. A Collection of Glass Negatives Discovered in a House in 4 Market Square in Lublin (an Attempt at a Synthesis of the Findings)*

An assortment of findings – subsequently put into order – up to now made in connection with the discovery in Lublin

(2012) of a collection of almost 3 000 glass negatives by an unidentified author; the majority of the negatives, originating prior to the outbreak of the Second World War, portray the Jewish community in Lublin and the town’s environs. The author of the article discussed the circumstances of the discovery and the course of the conservation; he also analysed material found alongside the negatives, and indicated – with a great dose of probability – the author of the negatives. This is the first attempt at a synthesis of information gathered by different persons and institutions.

Maria Prussak *What Do the Autographs of Romantyczność Tell Us?*

Traditional textology treats the autographs of a given work as variants of the ultimate text published by a poet and distinguishes it from the larger entities in which they were sometimes written. As a rule, commentaries to the text do not draw attention to annotations in another handwriting. *Romantyczność* by Adam Mickiewicz – a literary and world outlook manifesto of the young generation – exists in two manuscript versions, one of which features distinct editorial conceptions recorded by the author’s associates from the Philomath Society. If one were to treat the manuscript differently, it would be possible to recognise that it is an example of joint work on a poem, which Mickiewicz subsequently published in another form in a debut collection.

Paweł Dybel *Poetic Games with Death. On the Poetry of Stanisław Czerniak*

In recent years collections of poetry by Stanisław Czerniak: *Nagie Że*, *Niagara* and *Iskra buntu* have made a distinct imprint against the backdrop of Polish contemporary poetry. Their author devised a specific tone of philosophical lyric poetry, which involves a poetic approach to assorted metaphysical questions. The presented essay discusses the manner in which classical philosophical *topoi* applied in the poems, i.e. thanks to the introduction of sophisticated games with words, gain a new meaning. At the same time, this is lyric poetry suffused with profound scepticism and irony, albeit one that does not shy from evoking humorous effects and wit. A particularly interesting and novel solution deals with the questions of aging and death, at times startling in their directness and biological literalness. Czerniak attempts to conduct various games with death while maintaining an ironic distance. In his essay P. Dybel endeavoured to identify and describe the different poetic forms of those “games” by proposing a personal interpretation of the examined lyric poetry.

Anna Bistróń *Golden Jerusalem? A Stroll in Search of Holiness*

This essay contains reflections from the borderland of several disciplines, with anthropology acting as their keystone. In the course of an imaginary “stroll” across Jerusalem the author tours prominent sites of the Holy City and discovers its assorted aspects associated with three monotheistic religions embroiled – in the name of the same God – in an endless clash, whose outcome is a departure from the very essence

of religion, i.e. the *sacrum*. The quintessence of the uniqueness of this town appears to be not so much its “holiness” as a metaphorical translatability of the phenomena taking place there into the condition of the contemporary world (control; conflict; the Debordian spectacle supplanting spirituality; an awareness of disintegration; superficiality; lack of cohesion, etc.). In the interpretation suggested by the author, while discovering the space of Jerusalem we experience it not so much *via* architectural allure but through various associations: predominantly Biblical but also – or perhaps primarily – connected with theories proposed by Rudolf Otto, Guy Debord, Michel Foucault, Michel de Certeau, Jan Assmann...

Gil Pasternak, Marta Ziętkiewicz *The Subversive Power of Private Photograph Collections. The Jews in Polish Collective Memory after the Fall of Communism*

In 1994 the Jewish-Polish Shalom Foundation announced a photographic contest whose intention was to reconstruct the social and cultural histories of Polish Jews who lived in the geographical region of Poland before, during and after the Second World War. For this purpose the Foundation invited contributions from the public. Its initiative emerged shortly after the 1989 collapse of the communist regime in Poland, and alongside other similar projects that reflected the desire of Poland's ethnic minorities to salvage their sociocultural histories – histories the communist government had virtually erased from the country's formal historiography. In a short period of time the Foundation received more than seven thousand annotated photographs in response to its public appeal, most of which emanated from domestic photographic collections. As scholars interrogating domestic photography do not often have access to empirical data about the practices it entails, in this article we consider the Foundation photographic collection as a resource preserving invaluable information about the diverse uses and perceptions of photography in the sociocultural sphere. Yet, whereas existing scholarly literature in the field of photography studies tends to frame domestic photography with reference to affectionate familial behaviors allegedly common in democratic states, we introduce the Foundation collection as a case study that sheds light on domestic photographs created and maintained in a sociocultural environment that did not see democracy before 1989. Analyzing and discussing the various ways in which the photographs' owners saw the photographs' relationships with the broader politically unstable reality that has enclosed their production and preservation, our study diversifies some of the meanings and functions current literature often associates with domestic photographic collections

Joanna Stacewicz-Podlipska *“There the Spirit of Volhynia Will Speak to Me?” The Political Setting of the Volhynian Fair Held in Równe in 1934*

The Fifth Volhynian Fair was organised in Równe in 1934, i.e. in conditions of a radicalisation of the prevailing social mood and a decline in support for the large-scale political project realised in Volhynia by voivode Henryk Józewski. The project,

known as the Volhynian experiment, assumed the possibility of retaining the specific social structure of Volhynia, within which the Ukrainian-Polish-Jewish *genius loci* of the region would be protected. This “trial programme” of sorts was to serve as a matrix for the Polish policy towards the national minorities. Its success was decisive for the future of a number of correlated activities, which foresaw within the so-called Promethean programme the exploitation and steering of pro-independence tendencies within the USSR for the sake of waging a struggle against international communism. In 1934, when the vitality and political forces of Józef Piłsudski, the patron and protector of Józewski, conspicuously deteriorated and the Volhynian experiment was becoming increasingly inconvenient for the Organisation of Ukrainian Nationalists, the voivode faced the threat of losing the mandate of both sides – Polish and Ukrainian. In this situation, the Fifth Volhynian Fair was turned into a representative platform resounding with praise for his policies and proving to be a powerful propaganda volley. Józewski was supported by an “art-decoration commission” composed of Teresa Roszkowska and Aleksander Jędrzejewski, who designed a setting that, according to their concept, accentuated the historical cohesion of the region. Thanks to words, gestures, and images, the Fifth Volhynian Fair was to become a performative structure transforming the socio-political reality of Volhynia according to a lucidly profiled vision of the Eastern Borderlands.

Patrycja Trzeszczyńska *Words at the End of the World: a Story about the Bieszczady Mts.*

A text about the phenomenon of the Bieszczady belles lettres, which emerged in the course of the past decade. These works comprise an affirmation of life in the Bieszczady Mts. seen through the personal perspective and experiences of the authors, who even when reaching for fictionalisation remain documentalists of the Bieszczady lifestyle and create an image of the region. An acquaintance with this prose, written both in the spirit of the imagery and myths about this distant part of Poland (i.a. the myth of a land of mellowness, the pioneer-cowboy myth, the myth of an uninhabited wilderness, the multicultural myth) and countering both approaches, demonstrates the operations involved in constructing the Bieszczady self-presentation and rendering indelible regional specificity in such a manner so that the reader rejects all associations with fiction. The author pondered on the status of the literary work as seen by an anthropologist and proposed reflecting on anthropological methods of analysing literature – the product of culture of interest to him. In doing so she advised approaching written narration perceived as cultural praxis and a form of activity. The Bieszczady example illustrates the purposes of the literary text, the way in which it assists the interpretation of the context and aids the cognitive process in those cases when we are particularly interested in self-presentation practices and narrations about the past, i.e. the way people portray themselves and what they want to say about themselves to others, not only to anthropologists.

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

♦ CULTURAL ANTHROPOLOGY ♦ ETHNOGRAPHY ♦ ART ♦

2017 rok LXXI nr 3 (318). Indeks 369403. ISSN 1230-6142.

INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, SOCIETY LIBER PRO ARTE

Contents 3 2017

- PAWEŁ PRÓCHNIAK *In an Opening*
NN *Gate*
NN *You're in the Gate*
- WŁADYSŁAW PANAS *Gate*
WŁADYSŁAW PANAS *The Eye of the Tzaddik*
PAWEŁ PRÓCHNIAK *In the Eye of the Tzaddik (a Contribution to the Topology of a Palimpsest)*
NN *A Boy from Kamionka*
- MARCIN SKRZYPEK *Deliberate Incident (conversation with Tomasz Pietrasiewicz)*
TOMASZ CYZ *Performance from Memory*
(conversation with Tomasz Pietrasiewicz)
- PAWEŁ PRÓCHNIAK *Nighttime Theatre (conversation with Tomasz Pietrasiewicz)*
ELŻBIETA WOLICKA *In Praise of Privacy (Comments on the Intimate Form of the NN Theatre)*
ELŻBIETA WOLICKA *Invocation (a Spectacle at the NN Theatre)*
JAN P. HUDZIK *Two Spectacles at the NN Theatre (Remarks on Wędrówki niebieskie and Ziemskie pokarmy)*
- PAWEŁ PRÓCHNIAK *City of Poetry: Locatio*
PAWEŁ PRÓCHNIAK *City of Poetry: Place of the Metaphor (Added Years Later)*
IWONA CHMIELEWSKA *As Long as the Sky Doesn't Cry*
- ABRAM ZYLBERBERG, JÓZEF CZECHOWICZ,
IWONA CHMIELEWSKA *Hay-making*
- ABRAM ZYLBERBERG JÓZEF CZECHOWICZ,
IWONA CHMIELEWSKA *Dancing Leaves Sing*
- ABRAM ZYLBERBERG JÓZEF CZECHOWICZ,
IWONA CHMIELEWSKA *Lullaby*
JACEK PODSIADŁO *Eyes of Eyes*
JOANNA ZĘTAR *Grodzka Gate. Biography of a Place*
GRZEGORZ JÓZEF CZUK *Intimate Contacts with the Absent*
IZABELA SKÓRZYŃSKA *There Is No Way Out... On the Memory Theatre at the NN Theatre*
- ANNA ZIĘBIŃSKA-WITEK *Towards a Counter-Monument. The Commemoration of Lublin. Memory of the Holocaust*
ANITA JARZYNA,

KATARZYNA KUCZYŃSKA-KOSCHANY	<i>Visiting the Crime Scene</i>
RADOSŁAW BOMBA	<i>Lublin 2.0. Animation of Digital Culture in the Activity of the "Grodzka Gate – NN Theatre" Centre</i>
PAWEŁ KRYSIAK	<i>Attacks Against the Gate</i>
ALEKSANDER JACKOWSKI	<i>Lublin. The "Grodzka Gate – NN Theatre" Centre</i>
ALFRED WIERZBICKI	<i>In the Grodzka Gate</i>
HENRY FOY	<i>The Lost Faces of Lublin</i>
PIOTR MITZNER	<i>In the Gate</i>
PIOTR MITZNER	<i>House of Words</i>
LEORA TEC	<i>In the Centre</i>
GRAŻYNA LUTOSŁAWSKA	<i>On the Borderline</i>
KAROL MALISZEWSKI	<i>N.N.</i>
KRZYSZTOF JANUS	<i>A Photographer from an Attic. A Collection of Glass Negatives Discovered in a House in 4 Market Square in Lublin (an Attempt at a Synthesis of the Findings)</i>
JULIA HARTWIG	<i>Koleżanki (Friends)</i>

MARIA PRUSSAK	<i>What Do the Autographs of Romantyczność Tell Us?</i>
PAWEŁ DYBEL	<i>Poetic Games with Death. On the Poetry of Stanisław Czerniak</i>
ANNA BISTROŃ	<i>Golden Jerusalem? A Stroll in Search of Holiness</i>
GIL PASTERNAK, MARTA ZIĘTKIEWICZ	<i>The Subversive Power of Private Photograph Collections. The Jews in Polish Collective Memory after the Fall of Communism</i>
JOANNA STACEWICZ-PODLIPSKA	<i>"There the Spirit of Volhynia Will Speak to Me?". The Political Setting of the Volhynian Fair Held in Równe in 1934</i>
PATRYCJA TRZESZCZYŃSKA	<i>Words at the End of the World: a Story about the Bieszczady Mts.</i>

Nieopisane zdjęcia wewnątrz numeru:

- na s. 82: Ulica Grodzka podczas II wojny światowej, ok. 1941, autor nieznany, (fotografia ze zbiorów prywatnych);
- na s. 159: Fragment bazaru przy Bramie Grodzkiej w Lublinie, 1917/1918, Jan Kanty Gumowski, litografia barwna (ze zbiorów Joanny Zętar);
- na s. 170: Elementy składu drukarskiego, 2014, fot. Marcin Butrym (z archiwum Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”);
- na s. 180: fot. Joanna Zętar (z archiwum Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”);
- na s. 191: Widok z Bramy Grodzkiej na ulicę Zamkową, 1924, Jan Bułhak, pocztówka (z archiwum Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”);
- na s. 193: Mural z wierszem Julii Hartwig *Koleżanki* (element Szlaku Pamięci Lublin. *Pamięć Zagłady*), 2017, fot. J. Zętar.

Redakcja składa podziękowania za współpracę nad tym numerem „Kontekstów” zespołowi Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” oraz Panu Profesorowi Pawłowi Próchniakowi.

Strona internetowa Ośrodka "Brama Grodzka – Teatr NN"

www.teatrnn.pl

zawiera między innymi rozbudowane serwisy internetowe: Biblioteka Multimedialna, Historia Mówiona, Leksykon Lublin, Ikonografia oraz bibliografie, kalendaria, makiety wirtualne Lublina i miasteczek Lubelszczyzny, zasoby archiwalne i wydawnictwa.

Brama Grodzka (widok od strony dzielnicy żydowskiej), 1938, Stanisław Pastusiak, fotografia (ze zbiorów Grzegorza Pastusiaka, cyfrowa kopia w archiwum Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”).